

PLAN WYNIKOWY

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
Dział 1. Mapa			
1. Geograficzny punkt widzenia	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie „geografia”; • powiedzieć, co to jest środowisko przyrodnicze i środowisko geograficzne; • wymienić sfery ziemskie; • wymienić elementy środowiska przyrodniczego; • podać przykłady źródeł wiedzy geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • definiować elementy środowiska przyrodniczego i środowiska geograficznego; • wybrać z podanych i przyporządkować elementy środowiska przyrodniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego.
2. Orientacja na mapie i globusie	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe; • zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać położenie punktów na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać położenie obszaru; • opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne.
3. Jak czytać mapę	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić własnymi słowami pojęcie legendy mapy; • wymienić elementy legendy na mapie; • nazwać elementy mapy; • wskazać i nazwać umieszczone na mapie znaki z legendy; • wymienić elementy krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować legendę mapy do odczytywania informacji; • wyjaśnić, do czego służy skala mapy; • rozpoznać na mapie składniki krajobrazu Polski; • korzystając ze skali mapy, obliczyć odległości między wybranymi obiektami; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z mapy fizycznej Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne; • wykonać pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z map tematycznych Polski.
4. Moja okolica na mapie	<ul style="list-style-type: none"> • powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; • wskazać na mapie poziomicę; • nazwać główne kierunki geograficzne; • obliczyć wysokość względną z podanych informacji; • odczytać wartości poziomic; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na podstawie rysunku poziomicowego mapy okolic szkoły konkretne formy terenu; • odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego; • zorientować mapę okolic szkoły; • odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomicowego; • porównać elementy przedstawione na mapie z elementami zaobserwowanymi w terenie.

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
		i obliczyć wysokość względną wzniesienia; • określić na podstawie rysunku poziomicowego stromiznę stoku.	
5. Odkrywanie mapy świata	<ul style="list-style-type: none"> wymienić kontynenty i oceany świata; wymienić formy ukształtowania powierzchni występujące na Ziemi; wymienić nazwiska wielkich odkrywców; wskazać na mapie kontynenty i oceany świata; własnymi słowami określić, czym są formy ukształtowania powierzchni. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie; wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach; określić trasy pierwszych wypraw geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać granice między kontynentami; porównać ukształtowanie kontynentów między sobą.
6. Podsumowanie działu			
Dział 2. Krajobrazy Polski			
7. Krajobrazy Polski	<ul style="list-style-type: none"> określić elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu; nazwać pasy rzeźby w Polsce i wskazać je na mapie; określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić główne cechy krajobrazów Polski i wykazać ich zróżnicowanie; nazwać przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rzeźbę poszczególnych pasów rzeźby w Polsce, wskazać różnice i podobieństwa, porównać je pod względem zróżnicowania krajobrazu.
8. Od krajobrazu pierwotnego do kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienić typy krajobrazów; nazwać i omówić typy krajobrazów. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka; omówić na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić wpływ poszczególnych działań gospodarki na środowisko; wskazać możliwe zmiany mające na celu poprawę warunków środowiska.
9. Tatry	<ul style="list-style-type: none"> wskazać i omówić położenie krain geograficznych na mapie; nazwać główne elementy środowiska geograficznego występujące w danym regionie; 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać krajobrazy krain w opisach; przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje 	<ul style="list-style-type: none"> porównać cechy krajobrazu i elementy krajobrazu krain geograficznych; wykazać specyfikę regionu na podstawie map, zdjęć, filmów geograficznych.
10. Wyżyna Krakowsko-Częstochowska			

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
11. Nizina Mazowiecka 12. Pojezierze Mazurskie 13. Wybrzeże Słowińskie	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać grupy etniczne występujące w danym regionie; • wymienić cechy charakterystyczne środowiska geograficznego występujące w krajobrazie regionu; • wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • mieszkańców krainy geograficznej; • wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie; • rozpoznać krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach; • opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie. 	
14. Krajobraz miejsko-przemysłowy Wyżyny Śląskiej	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • wymienić cechy miast przemysłowych; • podać nazwy kilku miast wchodzących w skład konurbacji Górnego Śląska i wskazać je na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • wskazać główne surowce mineralne wydobywane w rejonie Górnego Śląska; • nazwać cechy środowiska miast przemysłowych; • omówić przyczyny rozwoju konurbacji Górnego Śląska; • wskazać przyczyny i skutki koncentracji przemysłu na Górnym Śląsku. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • ocenić jakość działań człowieka i ich wpływ na środowisko w rejonie Górnego Śląska.
15. Wyżyna Lubelska – zagłębienie rolnicze	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • określić położenie Wyżyny Lubelskiej; • wymienić produkty rolne charakterystyczne dla regionu; • wskazać cechy charakterystyczne krajobrazu Wyżyny Lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • omówić znaczenie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej; • omówić rolnicze, przemysłowe i społeczne znaczenie Wyżyny Lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • porównać region Wyżyny Lubelskiej z innymi regionami rolniczymi w Polsce.
16. Warszawa – krajobraz wielkiego miasta	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • określić położenie Warszawy; • wymienić cechy zabudowy wielkiego miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • wskazać czynniki rozwoju stolicy; • określić różnorodność funkcji Warszawy; • porównać krajobraz Warszawy i innych miast Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności dla tematów 9–13; • porównać krajobraz Warszawy i innych stolic europejskich.
17. Krajobraz najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać cechy krajobrazu najbliższej okolicy; • wymienić elementy zagospodarowania antropogenicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić krajobraz najbliższej okolicy pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki; • wskazać w terenie obiekty antropogeniczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić propozycje zmian mających na celu poprawę zagospodarowania najbliższej okolicy z uwzględnieniem dbałości o stan środowiska, ład

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i określić położenie elementów krajobrazu najbliższej okolicy; wskazać przykłady elementów najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> i naturalne; wskazać obiekty istotne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego; wskazać przykłady pozytywnej i negatywnej ingerencji człowieka w środowisko najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> i estetykę krajobrazu.
18. Podsumowanie działu			
Dział 3. Krajobrazy świata			
19. Strefowość i piętrowość krajobrazów na świecie	<ul style="list-style-type: none"> opisać położenie poszczególnych stref na Ziemi używając mapy stref klimatycznych; wyjaśnić układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie; przyporządkować ilustrację danej strefie do jej położenia na mapie świata. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać analogię pomiędzy zróżnicowaniem klimatycznym w układzie strefowym, (w zależności od szerokości geograficznej) i piętrowym (w zależności od wysokości bezwzględnej); wyjaśnić związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać i wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a cechami poszczególnych krajobrazów.
20. Wilgotny las równikowy	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania wilgotnych lasów równikowych; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie równikowym wybitnie wilgotnym; omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg tego klimatu; podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego; podać przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym; wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatyczno-krajobrazowymi a sposobami życia i zarobkowania ludzi w lesie równikowym. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem klimatu równikowego wybitnie wilgotnego a zasięgiem lasów deszczowych.
21. Krajobraz lasu strefy umiarkowanej	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania lasów strefy umiarkowanej; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach umiarkowanych; 	<ul style="list-style-type: none"> porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów.

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
	<ul style="list-style-type: none"> omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg strefy klimatów umiarkowanych; podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie. 	równikowego i lasu strefy umiarkowanej; <ul style="list-style-type: none"> wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka w wilgotnych lasach równikowych i lasach strefy umiarkowanej. 	
22. Sawanny i stepy	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania lasów strefy umiarkowanej; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach umiarkowanych; omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg strefy klimatów umiarkowanych; podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannach i stepach. 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców sawann i stepów.
23. Pustynie gorące i lodowe	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania gorących i lodowych pustyni; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach zwrotnikowym suchym i polarnym; omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatów zwrotnikowego suchego i polarnego; podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie materiałów porównać warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyni suchych i gorących; rozpoznać i omówić przykładowe gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących i lodowych; wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na pustyniach lodowych i gorących. 	<ul style="list-style-type: none"> zidentyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów; ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności.
24. Krajobraz śródziemnomorski	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów; omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy klimatu śródziemnomorskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla krajobrazu śródziemnomorskiego; omówić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a rozwojem rolnictwa i turystyki strefy śródziemnomorskiej; porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tajgi, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Wymagania wykraczające
	Uczeń potrafi:		
	<ul style="list-style-type: none"> wymienić typowe dla danego krajobrazu gatunki roślin i zwierząt. 	poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice; <ul style="list-style-type: none"> rozpoznać krajobraz śródziemnomorski na podstawie opisów, filmów i ilustracji. 	
25. Tajga	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania tajgi; odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów; porównać wykres temperatury i opadów Kuopio i Warszawy, wyjaśnić różnice; wymienić typowe dla tajgi gatunki roślin i zwierząt. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wpływ wieloletniej zmarzliny na budownictwo; rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt tajgi; porównać gospodarkę leśną w lasach borealnych Kanady i Rosji; rozpoznać krajobraz tajgi na podstawie opisów, filmów i ilustracji. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tajgi, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.
26. Tundra	<ul style="list-style-type: none"> wskazać podstawowe różnice między tajgą a tundrą; zlokalizować na mapie świata obszary występowania tundry; odczytać dane z klimatogramu; omówić na podstawie wykresów i map klimatycznych cechy klimatu tundry; podaje przykłady typowych dla tundry gatunków roślin i zwierząt. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry; omówić warunki życia ludzi w tundrze oraz ich główne zajęcia; rozpoznać krajobraz tundry na podstawie opisów, filmów i ilustracji; ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności zamieszkującej obszary tundry. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tundry, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.
27. Krajobraz wysokogórski Himalajów	<ul style="list-style-type: none"> odszukać na mapie fizycznej Azji Himalaje, Wyżynę Tybetańską oraz rzeki: Indus, Brahmaputra i Ganges; wskazać, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza; wyjaśnić, skąd bierze się piętrowość klimatyczno-roślinna w Himalajach; podać przykłady gatunków roślin występujących w różnych piętrach klimatycznych Himalajów. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt żyjące w Himalajach; podać przykłady działalności człowieka w Himalajach; rozpoznać krajobraz wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji; ocenić warunki do życia i działalności gospodarczej człowieka w Himalajach. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić na wybranych przykładach zależności pomiędzy wysokością nad poziomem morza a klimatem i roślinnością.
28. Podsumowanie działu			

AUTORZY: Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz